

Posudek diplomové práce Jany Georgievové

Překlad v oblasti gastronomie: francouzské varianty jídelních lístků v pražských restauracích

(FF UK, 2018, 65 pp., přílohy v textu a na CD)

Diplomantka si pro svou práci zvolila úzce vymezené téma, které je nejen zajímavé, ale i společensky exponované. Vedle translatologického hlediska, které je v práci dominantní, vhodným způsobem využívá i některých poznatků z lingvodidaktiky (oblast reálií), sociolingvistiky (teorie jazykové krajiny), marketingu a teorie veřejné obsluhy.

Úvod teoretické části je věnován přehledu dosavadních studií o vícejazyčných jídelních lístcích a obecněji o vícejazyčnosti v cestovním ruchu. Následuje shrnutí nejdůležitějších teoretických poznatků o překladu reálií, včetně podrobné typologie překladatelských postupů podle Newmarka. Teoretická část je poměrně stručná, ale pro řešenou problematiku postačující.

V empirické části autorka vymezuje ucelený soubor otázek a hypotéz, podle nichž hodlá strukturovat analýzu. Materiálem pro analýzu byly webové (a částečně též tištěné) jídelní lístky pražských restaurací, identifikovaných pomocí specializovaného internetového serveru. Vzorek je vysoce reprezentativní; o to tristněji působí zjištění, že francouzskou verzi jídelního lístku zveřejnila jen 3,6 % restaurací. Velmi zajímavé – kvalitativně i kvantitativně – jsou údaje o jazykových verzích (hegemonie angličtiny, zastoupení slovenštiny, okrajová absence češtiny, nepřekládání italštiny) a o neverbálních (grafických) prvcích.

Translatologická analýza provedená na francouzsko-českém materiálu vychází z deseti kritérií, která autorka postupně rozebírá a exemplifikuje. Postupuje přitom objektivně a svá pozorování komentuje s ohledem na celý komunikační kontext. Opírá se o vyjádření rodilého mluvčího, který všechna zkoumaná menu v zásadě považuje za funkční; zjištění týkající se jazykové stránky jsou však alarmující. Závěr empirické části obsahuje zamyšlení nad příčinami kvalitativních nedostatků, z nichž je možné vyvodit doporučení pro praxi.

Pokud jde o metodologii empirické části, není jasné, proč byly do vzorku zařazeny také obchody (tato informace se navíc poprvé objevuje až na str. 39). Od str. 28 dále by bylo vhodné jednotlivá zjištění doplnit číselnými informacemi, aby bylo patrné, jaké je kvantitativní rozložení jednotlivých jevů. Autorka si je dále zřejmě vědoma toho, že zejména u francouzských restaurací může být francouzské znění jídelního lístku původní, a nikoli překladové (v názvu práce je slovo „varianty“, a nikoli „překlady“), směr překladu však v analýze rozebírá jen náznakově; u příkladů na str. 45 je přitom možné, že se překládalo z francouzštiny a že česká verze je záměrně podrobnější. Kvantifikace jazykové defektnosti není zcela zřejmá: na str. 46 se píše, že jazykově vyhovující bylo jen sedm zařízení, a na str. 56, že za zdařilou lze považovat jen čtvrtinu překladů.

Konkrétní poznámky a otázky k obhajobě:

- Str. 15: Jazyková krajina se neomezuje jen na městské prostředí.
- Str. 15: Co se míní „neverbální složkou lingvoreálií“?

- Str. 15: Zmínka o ruské koncepci „precedentních jevů“ je zajímavá (např. s ohledem na důraz na emoční složku reálií), ale využití tohoto pojmu dále v práci nepovažuji za šťastné. Termín „precedentní jev“ je podle mého názoru nevhodně motivovaný, a pokud není součástí českého odborného diskurzu, je lépe ho nechat stranou. Věta *Tento přístup je praktický...*, v níž se autorka snaží odůvodnit užitečnost koncepce, není příliš srozumitelná.
- Str. 22: Typologie překladatelských postupů podle Newmarka je jazykově nesourodá (česko-anglická) a ne všechny kategorie jsou doplněny příkladem; na dvou místech by byl vhodnější autentický, ne doslovný překlad termínů (*poznámky - vysvětlivky; poznámky v rámci textu - vnitřní vysvětlivky*).
- Str. 24: Není jasné, jaký je rozdíl mezi otázkami a hypotézami.
- Str. 32: Obrázek hovoří o „ukázce americké angličtiny zároveň s britskou“, ale v textu se píše, že jde o verzi jedinou.
- Položky Hasil 2011 a Landry – Bourhis 1997 nejsou v bibliografii.

Celkově považuji práci za zdařilou. Přináší originální a racionálně komentovaná zjištění, včetně anomálií a okrajových zajímavostí. Formální stránka je až na několik přehlédnutí v pořádku. Jedinou vážnější výhradou je nedostatečné využití kvantitativních metod, které by v mnohém zpřesnily představu o zkoumaném jevu. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji – s jistými výhradami – známku *výborně*.

V Praze, 30. 8. 2018

Tomáš Duběda
vedoucí práce